

Številka: U-I-190/15-10

Datum: 5. 5. 2016

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Upravnega sodišča, na seji 5. maja 2016

odločilo:

Drugi odstavek 5. člena Zakona o davku na dediščine in darila (Uradni list RS, št. 117/06) se razveljavi.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Predlagatelj vloga zahtevo za oceno ustavnosti drugega odstavka 5. člena Zakona o davku na dediščine in darila (v nadaljevanju ZDDD), ki pri podedovanih ali v dar prejetih nepremičninah kot osnovo za davek na dediščine in darila šteje 80 % posplošene tržne vrednosti teh nepremičnin. Pojasnjuje, da je prekinil postopek odločanja o tožbi davčnega zavezanca v upravnem sporu zoper Republiko Slovenijo zaradi odmere davka na darila. Predlagatelj meni, da je drugi odstavek 5. člena ZDDD v neskladju z Ustavo, saj je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-313/13 z dne 21. 3. 2014 (Uradni list RS, št. 22/14, in OdlUS XX, 22) ugotovilo, da je Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (Uradni list RS, št. 50/06 in 87/11 – v nadaljevanju ZMVN) v neskladju s 147. členom Ustave, kolikor se nanaša na množično vrednotenje nepremičnin zaradi obdavčevanja nepremičnin. Ker izpodbijana zakonska določba pri podedovanih ali v dar prejetih nepremičninah kot davčno osnovo šteje 80 % posplošene tržne vrednosti teh nepremičnin, kot je ugotovljena z ZMVN, naj bi bila v neskladju s 147. členom Ustave tudi ta določba. Predlagatelj Ustavnemu sodišču predlaga, naj ugotovi, da je izpodbijana določba v neskladju s 147. členom Ustave, in zakonodajalcu naloži, da ugotovljeno

protiustavnost odpravi v roku, ki ga določi Ustavno sodišče, ter določi način izvršitve, tako da se do uskladitve zakonodaje s stališči Ustavnega sodišča vnovič uporablja prehodno ureditev iz 23. člena ZDDD, ki za ugotavljanje davčne osnove v takih primerih predvideva odmerni postopek.

2. Državni zbor na zahtevo odgovarja, da je na zatrjevano protiustavnost določanja davčne osnove na podlagi posplošene tržne vrednosti nepremičnin že odgovarjal v zadevah št. U-I-125/14 in št. U-I-139/14. Poudarja potrebo po razlikovanju med obdavčitvijo nepremičnin, za kar je šlo pri davku na nepremičnine, in obdavčitvijo prenosa oziroma pridobitve lastništva na nepremičnine, za kar gre pri davku na promet z nepremičninami. Strinja se z mnenjem Vlade, da zatrjevanja predlagatelja niso utemeljena.

3. Vlada meni, da zahteva predlagatelja ni utemeljena in Ustavnemu sodišču predlaga, naj jo zavrne. Predlagatelj naj bi ustavnoskladen način uporabe izpodbijane določbe ZDDD lahko ugotovil z uporabo metod pravne razlage, zato naj intervencija Ustavnega sodišča ne bi bila potrebna. Meni, da se učinki odločbe št. U-I-313/13 neposredno ne raztezajo tudi na določbe ZDDD, saj gre pri slednjem za transakcijski davek, ki obdavčuje prenos oziroma pridobitev lastništva nad nepremičninami s podaritvijo oziroma dedovanjem, ne obdavčuje pa samih nepremičnin. Kršitev pravice do pravnega sredstva in pravice do izjave naj bi že sam ZDDD izčrpal prek prvega odstavka 19. člena, ki davčnemu zavezancu omogoča, da lahko drugačno davčno osnovo dokazuje s predložitvijo posamične cenitve tržne vrednosti nepremičnine. Z razveljavitvijo tretjega odstavka 5. člena ZDDD naj bi bilo mogoče izvajati obdavčitev le na podlagi splošnih določb Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 111/13, 90/14 in 91/15 – ZDavP-2), ki naj bi bile v konkretnem primeru bolj obremenjujoče tako za zavezance kot tudi za davčni organ. Možnost uporabljanja posplošene tržne vrednosti nepremičnin naj bi v skladu z načelom ekonomičnosti davčnega postopka nadomeščala ugotavljanje vrednosti nepremičnine v odmernem postopku. Odmerni postopek, ki ga je do vzpostavitve podatkov o posplošeni tržni vrednosti nepremičnin predvidevala prehodna določba 19. člena ZDDD, naj bi bil pomensko izčrpan in naj ga ne bi bilo več mogoče uveljaviti. Vlada predlaga Ustavnemu sodišču, naj v primeru posega v izpodbijano določbo ZDDD izda ugotovitveno odločbo, saj pripravlja novo sistemsko zakonodajo, s katero bo odpravljena očitana protiustavnost v zvezi z ugotavljanjem posplošene tržne vrednosti v sistemu množičnega vrednotenja nepremičnin.

4. Z odgovorom Državnega zbora in mnenjem Vlade je Ustavno sodišče seznanilo predlagatelja, ki nanju ni odgovoril.

B.

5. Člen 5 ZDDD se glasi:

"(1) Osnova za davek je vrednost podedovanega ali v dar prejetega premoženja v času nastanka davčne obveznosti po odbitku dolgov, stroškov in bremen, ki odpadejo na premoženje, od katerega se plačuje ta davek.

(2) Pri nepremičninah se kot vrednost iz prvega odstavka tega člena šteje 80% posplošene tržne vrednosti, ugotovljene po zakonu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin, kakor je določena nepremičnini v registru nepremičnin na dan nastanka davčne obveznosti.

(3) Pri premičninah, razen pri denarju, je vrednost iz prvega odstavka tega člena tržna vrednost tega premoženja.

(4) Pri premičninah se davčna osnova, ugotovljena v skladu s prvim odstavkom tega člena, zniža za 5.000 eurov.

(5) Če je davčni zavezanec v obdobju dvanajstih mesecev od istega darovalca ali iste darovalke (v nadaljnjem besedilu: darovalec) prejel več daril, se za ugotavljanje davčne osnove vrednosti prejetih daril seštevajo. Rok dvanajstih mesecev začne teči z dnem sprejema prvega darila.

(6) Pri ugotavljanju davčne osnove se predmeti gospodinjstva ne upoštevajo. Kot predmeti za gospodinjstvo se štejejo gospodinjiski predmeti, ki so namenjeni za zadovoljitev vsakdanjih potreb zavezanca kot so pohištvo, gospodinjiski stroji in naprave ter druga hišna oprema, posteljnina in podobno, vendar ne, če so ti predmeti večje vrednosti.

(7) Pri preračunu vrednosti denarnih zneskov iz drugih valut v eure se upošteva referenčni tečaj Evropske centralne banke, ki ga objavi Banka Slovenije in velja na dan nastanka davčne obveznosti."

6. Iz navedb v zahtevi izhaja, da je davčni organ sporazum med strankami v postopku odmere davka štel kot neodplačen prenos lastninske pravice na nepremičnini in ga je obdavčil kot darilo. Ker davčni zavezanec davčnemu organu tekom postopka ni predložil cenitve, iz katere bi bila razvidna posamična tržna vrednost nepremičnine, čeprav ga je davčni organ k temu pozval, je davčni organ davčnemu zavezancu odmeril davek na dediščine in darila ob upoštevanju 80 % posplošene tržne vrednosti te nepremičnine. Glede na to predlagatelj 5. člena ZDDD ne more razlagati na ustavnoskladen način, temveč mora kot davčno osnovo upoštevati 80 % posplošene tržne vrednosti te nepremičnine.

7. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-313/13 presodilo, da je določanje davčne osnove s pomočjo posplošene tržne vrednosti nepremičnin iz ZMVN protiustavno. Zakonska ureditev modelov in metod vrednotenja nepremičnin v ZMVN namreč ni zadostila zahtevam načela zakonitosti pri predpisovanju davkov iz 147. člena Ustave (enako v odločbah št. U-I-125/14 z dne 19. 2. 2015, Uradni list RS, št. 16/15, št. U-I-139/14 z dne 26. 3. 2015, Uradni list RS, št. 24/15, in št. U-I-168/15 z dne 23. 3. 2016, Uradni list RS, št. 25/16).

8. Glede na navedeno je iz enakih razlogov v neskladju s 147. členom Ustave tudi drugi odstavek 5. člena ZDDD, ki kot osnovo za davek od podedovanih ali v dar

prejetih nepremičnin šteje 80 % njihove posplošene tržne vrednosti. Zato je Ustavno sodišče navedeno določbo razveljavilo.

C.

9. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 43. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – ZUstS) v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodnika dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič – Horvat, Jasna Pogačar, dr. Jadranka Sovdat in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

mag. Miroslav Mozetič
Predsednik